

Svatopluk Čech

**Nový epochální výlet pana
Broučka, tentokrát do 15.
století**

Svatopluk Čech
Nový epochální výlet pana
Broučka, tentokrát do 15. století

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=20833950

Содержание

I	4
II	13
III	33
IV	45
V	53
Конец ознакомительного фрагмента.	54

Svatopluk Čech NOVÝ EPOCHÁLNÍ VÝLET PANA BROUČKA TENTOKRÁT DO 15. STOLETÍ

I

Třeba dosvědčiti, že pan Brouček slávou, kterou mu zjednal epochální výlet na měsíc, ani dost málo nezpyšněl. Zpráva o jeho úžasných výzkumech rozlétla se po vlasti a jméno Brouček chvělo se na každém rtu; ba, kvůli němu vjelo si do vlasů několik redakcí a stran, z nichž každá drala se o jeho přízeň a podkládala mu svoje tendence. Ale pan Brouček moudře a skromně mlčel. Nestaraje se o vřavu veřejnosti, vybíral klidně dál svou činži a trávil své večery jako dříve mezi starými známými U kohouta nebo na Vikárce, ale zde řidčeji – odvažovalť se k panu Würfloví jen za novoluní nebo byla-li obloha mračny zastřena.

Zkrátka, pan domácí nezměnil v ničem neokázalý způsob svého života. Nechodil do kaváren sbírat hold obdivu z očí mladistvých nadšenců, a jda ulicí, tvářil se, jako by nepozoroval,

že zraky všech na něm utkvívají s touž posvátnou úctou, s jakou patřival kdys italský lid na pěvce „Inferna“, hledaje na tváři jeho stopy pobytu pekelného. Pan Brouček nedal se ani fotografovati s okem v neurčitou dálku upřeným a se svým cestopisem v ruce, aniž sestavil pro časopisy a naučné slovníky svou skromnou autobiografii s obligátním učitelem, který již v útlou dětskou duši vkládal sémě všeho dobrého a krásného, aniž si uchystal do zásoby duchaplné sentence pro památníky, ba neučinil mezi přáteli ani nejmenší narážku na okolnost, že je tomu právě deset roků, co začal choditi na Vikárku, – zkrátka, nepřijal ani jediné zvyklosti slavných lidí a přiznal se mi, že vavřín má pro něho cenu jen potud, pokud se jeho listů užívá ke skopové na divoko.

Zdržuju se déle při této skromnosti páně Broučkové, poněvadž je u nás nyní vlastností tak neobyčejně vzácnou. Touha po slávě stává se znenáhla hlavním, všeobecným rysem naší společnosti. Kdož dbá nyní to, aby tiše působil na své roli, ve své dílně, na katedře nebo za studovním stolem, spokojen zdárným, byť neokázaným ovocem své skromné práce?! Ten starosvětský druh lidí pomalu vymírá. Jediná snaha nynějšího pokolení směřuje k zevnějšímu lesku a fanfárám slávy. Arci slávy nejrozličnějšího druhu. Studující pohrdá studiemi a shání se po vavřínech básnických; učitel pokládá učitelství za své vedlejší povolání a baží státi se spisovatelem, ne-li redaktorem; advokát přenechává své klienty pánubohu a stará se o vyšší politiku; rolník zanedbává své hospodářství a dere se o různá výborství; řemeslník zaměňuje verpánek předsednickým křeslem v různých spolcích

atd. atd. Národní statky, hmotné i duševní, při tom směru valně neprospívají, ale zato máme v Čechách již takovou spoustu proslulých lidí, že trávíme skoro všechn svůj čas srdečnými ovacemi, slavením pětiletých jubileí, pořádáním slavnostních banketů večírků a podobnými užitečnými věcmi.

Jak hluboko srostla slávychtivost s veškerým naším životem, toho důkazy nalézáme i v nesčetných rčeních a titulaturách. Jiní národové, pozdravující voláním své zasloužilé neb oblíbené muže, přestávají na prostém přání, aby žili (což není zajisté mnoho) nebo nejvýše, aby dlouho žili. Němci volají „hoch!“, což je také velmi krotké, ba skoro dvojsmyslné přání. Ale u nás pozdravujeme každého, kdo třeba nevykonal pranic jiného, nežli že se dožil svého padesátého roku, hned hromovým „Sláva!“ Jinde dává se nejváženějším korporacím nejvýše titul „chvalný“ nebo „ctěný“; u nás by každá pokládala za urážku, kdyby se jí odepřelo uznání její slávy. Slavný je u nás každý výbor, klub a spolek; slavná každá redakce, komise a jednota; slavné, ne-li dokonce veleslavné, každé finanční ředitelství. Zkrátka, sláva rozléhá se na všech koncích a slávou hází se na všechny strany, jako by to byla nejlacinější věc na světě. Věru, že nechápu, odkud se u nás tolik slávy bere, pohlížím-li na naši přece jen skrovnou literaturu, na naši vědu v začátcích, na nedostatky našeho průmyslu a obchodu, na náš dluhy přetížený rolnický majetek a na politické naše postavení, o němž raději pomlčím.

Odpusťte mi nudné úvahy, k nimž zavedla mne bezpříkladná skromnost mého hrdiny. Mnohý, kdo se nepodíval ani do

Krče, neřku-li na měsíc, chlubí se každému na setkání svými drahocennými zkušenostmi. Však znáte takového člověka, který byl jednou v životě za hranicemi, na př. jen v Drážďanech. Každá společnost, v níž se octne, musí vyslechnouti alespoň některou upomínku z jeho cesty. Prohod'te si třeba něco o gorgonzolském sýru, a již spustí: „Kdykoli slyším o gorgonzolském sýru, pánové, tu mi vždycky napadne drážďanská Sixtinská Madona, před níž jsem se spřátelil s jedním starým podivínským Vlachem, který atd.“ Zkrátka, ať se mluví o čemkoli, drážďanský cestovatel dovede na všechno šikovně nebo nešikovně zavěsiti své Drážďany.

Zcela jinak pan Brouček. On dotýkal se měsíce skoro nerad a jeho rozprávky v hostinci točily se jako dříve jen kolem věcí pozemských. Jenže nyní, věren svému slibu na měsíci, zdržoval se všeho nepříznivého kritisování městských a státních záležitostí; z téže příčiny vyhýbal se teď i rukavičkáři Klapzubovi, jako zlovolnému rýpalu. Ale jedna věc povážlivě zvíklala jeho příkladný optimismus. Byly to nově vydané zákony o exekučním řízení, které tak citelně zkracují práva ubohých domácích pánů a vydávají je bez obrany všanc zlovůli nesvědomitých nájemníků.

Ačkoliv panu Broučkovi někdy mráz po zádech pobíhal při pomyšlení na hrůzy železné panny a středověké inkvisice, o níž děsivě pojednávala jedna kniha jeho skrovné bibliotéky, budilo v něm přece ono nespravedlivé zákonní ustanovení leckdy touhu po starých, zlatých časech. Litoval, že falešná humanita vzala

věřiteli možnost, vsaditi nesvědomitého dlužníka mezi žáby a krysy na dno nějaké romantické věže, a myslil si, že by čtvrcení za živa nebylo přílišným trestem pro nájemníka, který ze zásady nájemné neplatí.

Tyto a podobné úvahy staly se zárodkem, z něhož poznenáhlu v panu Broučkovi vyklíčila jakási záliba ve věcech minulých. Porovnáváje přítomnost s minulostí, pokud ji znal z vlastních upomínek, z vypravování starých pensistů a z několika rytířských románů, které četl za mladých let, – začal se kloniti k náhledu, že bylo za stara v mnohé příčině lépe než nyní. Pro znovuzavedení železné panny a španělské inkvisice by sice nebyl, ale kdyby každého zloděje pověsili zkrátka jako tehdáž na nejbližší šibenici, uspořil by tím stát ohromné sumy na živení darebáků, kterým se nyní staví paláce z kapes poctivých lidí. A jakým právem nutí se nyní bezdětný člověk k tomu, aby platil krvavé přírážky na hříšný školní přepych pro cizí děti! Dříve stálo vyučování pakatel, a přece mládež člověka slušněji pozdravila než nyní. Továrny neubíraly řemeslníku výdělek a zato vytrval ti kabát půl století. A co železnice? Kolik formanů a hospod mělo dříve na silnicích pěkné vyživení, a cestování po dostavníku bylo sice zdlouhavější, ale zato jsi přece cesty užil a nemusel se báti většího neštěstí, než leda zlomení nápravy. A jestliže za dávných dob loupežní rytířové s pacholky svými pocestné přepadali, měli alespoň své brlohy jenom na vysokých skalách a číhali za noci v pustých lesích; nyní však mají nejlepší domy uprostřed samého města a odírají nás všechny za bílého dne. Není divu,

že při tomto směru myšlenek pan Brouček zabřídá časem do romantické nálady, která mu dříve – vyjma snad mladistvé ony doby rytířských románů – bývala úplně cizí. Zvláště často budila se tato nálada, když vystoupil vzhůru na Hradčany a blížil se Vikárce.

Spisovatel této knihy se přiznává, že i sám bývá opředěn romantickým kouzlem, kdykoliv navštěvuje zajímavý tento hostinec. Ať již se k němu ubírám zadem po Starých zámeckých schodech branou při zasmušilé Černé věži, kolem vážného purkrabství a šedých věží památného kostela svatojirského, či předem přes Nové schody zámecké, kolem starých šlechtických domů a novějším zámeckým portálem Scamozziho: kdykoli vstoupím na třetí hradní dvůr před velebný, kamenným lesem ozdobných pilířů a oblouků k nebi strmící kolos dómu, vždy vyvstávají ze všech koutů stíny tisícileté minulosti a naplňují mou fantasií vírem pochmurných i pestroskvělých obrazů. Z šera dávných věků vynořuje se přede mnou zástup prvních křesťanských chrámů; vidím tajemný pahorek Žiži, kde snad posvátný plamen kdysi šlehával v kole žreců; vidím i kamenný stolec, na němž dávní Přemyslovci obouvali se v lýkové střevíce svého praotce. Ale pojednou mizejí tyto obrazy a namísto nich zdvihá se přede mnou chrám svatovítský, sice ještě pouhý nedokončený jeho kůr, ale již velebně zářící v lesku své nové nádhery, a do něho vchází Karel ve zlatém panovnickém ornátě, obklopen skvoucím průvodem kněžstva a rytířstva; pak objevuje se vážná postava betlémského kazatele, jenž směle přibíjí

své pozvání k disputaci o kramaření odpustkovém na dveře chrámové; tu kadeřavá krásná hlava Jiřího hrdě nese zářivou korunu; tam Vladislav Polský kráčí v plném majestátu; pak plní se nádvoří cizokrajnými postavami ve španělských pláštích nebo temných řízách astrologů; teď ve vozech, obklopených zástupy žoldnéřů, bělohorští mučedníci konají smutnou cestu k Bílé věži – a dále, dále snuje se proměnlivé pásmo výjevů radostných a žalostných, velebných a děsivých...

Na chvilku procituju ze sna minulosti a hledím se zálibou na vzrůstající zdi nové lodi chrámové, již doba naše doplní velkolepé dílo Karlovo. Ale těsná Vikářská ulička znova mne unáší v zašlé časy. Vzpomínám na bouřlivé děje, jež v dobách náboženských rozbrojů tolikrát rušily klid kanovníků pražských, jejichž kapitulní refektář stával právě asi tam, kde vítá tě nyní Würflův skromný hostinec.

Ačkoliv má prosté, nevysoké to stavení zvenčí střízlivé novověké vzezření, přece kdykoli vstupuji do jeho nepravidelné předsínky, vždy vězívám ještě v kouzelných poutech minulosti a očekávám, že pan Würfel uvítá mne v malebném středověkém kroji: s pestrou karkulí na hlavě, v kabátci s napouchlými, prostříhanými rukávy, v sukni kunovinou lemované, v těsně přiléhajících nohavicích, jedné žluté a druhé fialové, v červených střevicích s púlsáhovými špičkami, a že přede mnou místo střízlivé púllitrové sklenice postaví ohromný hliněný pohár s malováním a s divnými maňásky na víku.

A ještě když sedím v hostinské jizbě u hlubokého výklenku

okna, z něhož jest obloukem krytého schodiště viděti dolů na dvorek, ohrazený v pozadí tlustou hradní zdí, kde v širokém výklenku dvě malá okna hledí do bujné zeleni Jeleního příkopu a napravo strmí okrouhlá, malebná, romantická Mihulka: ještě tam, skloniv za sklenicí chmeloviny ve stinném koutě hlavu do dlaní, dopřádám sen minulosti, – jest mi, jako bych seděl pod gotickým sklepením nějaké středověké krčmy, a čekám, až otevru oči, že shledám se v některém století minulém...

Čtenář mi promine, že mluvím trochu déle o sobě. Vždyť ví, s jakou sympatií lnou všichni autoři vůbec k své osobě. Je skutečně zvláštní, jak rádi se obírají sebou samými a s jakou pietou se k osobě své chovají. Nemluvím ani o lyrických básnících, kteří se věnují zpravidla výhradně kultu svého šlechetného a drahocenného Já; nemluvím o cestopiscích, kteří cizích krajín a národů užívají většinou toliko za malebnou stafáž k své zajímavé osobnosti, imponující čtenáři při každém kroku vpravdě gentlemanskou jistotou a vybroušeností, ač třeba často bývala dosti komickou figurkou pro ty spolucestující a domorodce, které sama líčí jen s pohrdavým humorem, – ale již neobejde se bez vystoupení autora, všemi ctnostmi ozdobeného, ani žádná báseň epická, žádný román, žádná novela nebo črta, a brzy nadejde bezpochyby doba, kdy také dramatictí spisovatelé vřadí svou vlastní vděčnou figuru mezi osoby svých kusů. Ani učení spisovatelé nechovají se jinak. Alespoň pod řádkou musí do svých studií a monografií vpraviti „spisovatele těchto řádků“ a z každé stránky vyzírá opravdová úcta, jakou chovají k „autoru

tohoto pojednání“.

Než dosti již reflexí; přistupme k ději!

II

Ve čtvrtek dne 12. července t. r. (udávám přesně datum, poněvadž má v tomto cestopise zvláštní důležitost) vyšel si pan Brouček po delší době opět jednou na Hradčany.

Na Vikárce bylo právě několik hostů a brzy rozproudil se obecný hovor, k němuž látku poskytovala – jako zde tak často – romantická minulost. Vždyť tu v obvodu zámeckém všechno takofka žije a namnoze tyje z minulosti. Najdeš zde kanovníky a jiné duchovenstvo, mající z odkazů dávné zbožnosti službu a bydlo při starobylé katedrále; najdeš tu sakristány, kterým týž velebný památník dává obživu a leckterý mimořádný příspěvek z kapes umění milovných cestovatelů; najdeš zde několik zámeckých služebníků, kteří v osiřelém hradě obcházejí jako teskné stíny pohynulé slávy; najdeš tu šlechtičny tereziánského ústavu, které nikterak neruší starožitný ráz okolí; najdeš zde chudinu, bydlící v trpasličích, zvenčí idylicky nalíčených, ke staré hradní zdi přilepených jesličkách Zlaté uličky, té uličky, kde bys našel asi právě tolik zlata jako v kelímkách Rudolfových alchymistů, jejichž bývalé laboratoře sem jalová pověst položila, – té uličky, v níž snad leckterý novověký obyvatel nepovšimnut hladoví v sousedství děsně romantických hladomoren, kam duše útlocitné spropitným vstup si kupují, aby trnuly nad barbarstvím věků minulých; najdeš tu rozmanité skromné obyvatelstvo jiných domků a domů, nalepených na šedivé, polozřícené hradby a věže,

– jen po tom nejhlavnějším, co patří k lepému a slavnému sídlu královskému, nadarmo se ohlížíš...

Dnešní zábavu na Vikárce zahájily staré hradní věže a hrůzné jejich žaláře. Pan Würfel vypravoval, kterak se spustil jednou po rumpále do nejhlubšího sklepení Daliborky, do bývalé hladomorny, a co tam všechno spatřil. Povzbuzen dojmem svého vypravování přidal zprávu o podzemních chodbách, které při kopání základů pro novou stavbu chrámovou byly objeveny a do nichž samojediný vnikl. Po stupních dobře zachovaných sestoupil pod zemi a našel tam dvě, bohužel zasypané chodby, z nichž jedna vedla patrně přímo pod Vikárkou do Jeleního příkopu, druhá však bůhvíkam.

Poslední zvěst účinkovala mocně na pana Broučka, pro něhož takové chodby mívaly odjakživa zvláštní příšerně pikantní půvab. Chopil se tedy živě nového předmětu a vyslovil náhled, že ony podzemní chodby jsou bezpochyby pouhým útržkem celé sítě tajných podzemních východů, jimiž králové v době nebezpečí mohli z hradu vyváznouti v tu stranu, kam se jim právě nejlépe hodilo. Ani žádný obyčejný hrad rytířský nelze si mysliti bez takových podzemních opatření, neřku-li staré královské sídlo, tak často ohrožované nepřátelskými útoky.

Nějaký profesor, který dnes na Vikárku zabloudil, provázel výklad pana domácího dvojsmyslným úsměvem a prohodil ironicky, že nám bohužel historie nezachovala zpráv o některém králi, který by byl podzemní cestou z pražského hradu unikl. Pan Brouček odbyl naivní námitku podle zásluhy.

„Ale, ale, pane profesore,“ pravil, klepaje si výmluvně prstem na čelo, „snad nemyslíte, že byli staří králové tak hloupí, aby někomu vyzvonili, kudy tajně z hradu utíkají?! Byly by to pěkné tajné chodby, o kterých by profesori dějepisu ve školách přednášeli. To je rozum! Vždyť je známo, že i dělníci, kteří takové chodby kopali, mívali oči zavázané a bývali hned po vykonaném díle odpraveni.“

Tyto zevrubné zprávy měl pan domácí z dotčených již rytířských románů, v nichž se dočetl za mlada tolikerých podrobností o tajných chodbách, že mohl právem vystupovati jako znalec v tomto oboru podzemního stavitelství.

Jiný host přidal se na jeho stranu a mínil, že as ty podzemní chodby zvláště dobře se hodily králi Václavovi, který tudy mohl vycházeti s nerozlučným katem na svá noční dobrodružství a v čas potřeby unikati nástrahám nepřátelského panstva do některého ze svých domů uprostřed města.

„Snad nějakým průkopem pod řečištěm vltavským?“ otázal se posměšně profesor. „Neboť, jak povědomo, ze tří královských domů Václava IV. ležely dva na Starém Městě a třetí dokonce až na Zderaze.“

„Velmi možná, že takovým průkopem!“ odsekl příkře pan Brouček, podrážděn již pohrdlivým způsobem a tónem nadutého profesora. „Či snad myslíte, že by takový tunel nikdo neprovedl? Dávno již četl jsem o průkopu pod řekou Temží v Londýně a tuhle stálo ve všech novinách, že chtějí prokopati veliký tunel pod mořským dnem z Anglicka až do Francouzsko. Prosím!“

„Ale, ale, drahý pane! Co je možno za našich dnů – za nynější pokročilé techniky —,“ začal profesor, usmívaje se dále svým hrdopyšným způsobem; ale Broučkův spolubojovník přerušil prudce tyto výklady.

„Oho, snad nemyslíte, pane profesore, že za stara neuměli se zavrtat právě tak pořádně do země jako nyní! O tom by vás mohly nejlépe poučit příbramské doly nebo třeba kutnohorský Osel!“

„Bodejť že každý osel!“ dotvrdil rozdrážděný pan Brouček, který náhodou o kutnohorském dolu toho jména neměl tušení. „Sám bych vám mohl jmenovati rytířské hrady, od kterých vedly tajné chodby pod horami a doly, skalami a lesy až k jiným hradům několik mil cesty vzdáleným – několik mil – rozumíme, a to je něco více než krátký tunel pod Vltavou. Na příklad od hradu Eulensteinu až k hradu Teufelsburgu – pamatuju-li se dobře —. Ale tehdáž odbyly se takové věci v tichosti, kdežto nyní tropí se po celém světě pekelný povyk s ledajakou prokopnutou úžinou!“

Netřeba podotknouti, že také hrady Eulenstein a Teufelsburg, o jejichž poloze nemohu čtenáře poučiti, byly výtěžkem mladistvé rytířské četby páně Broučkovy.

V debatě, která nabývala každou chvilkou větší živosti a vášnivosti, účastnili se horlivě všichni přítomní, vyjma jediného pana Würfla, který ledva stačil naplňovati sklenice v řečnickém zápalu o překot vyprazdňované. Největší práci měl s oběma sklenicemi pana domácího. Brouček stává se totiž v poslední době starostlivějším o své zdraví a dbá toho, aby pivo bylo

řádně odstálé, pročez si dává přináseti dvě sklenice najednou, které se mu nyní výborně hodily k demonstrování polohy hradů Eulensteinu a Teufelsburgu. Posádky hradní představoval obsah obou sklenic a tajnou podzemní chodbu páně Broučkovu vlastní hrdlo, jímž upláchla obyčejně posádka Teufelsburgu dříve, nežli mohl pan Würfel zásobiti Eulenstein novými silami. Ba, pan domácí vzpomněl si ještě na třetí hrad, jakýs Unkenfels, mající s oněmi také podzemní spojení, a rozšiřoval své demonstrace i tímto směrem, až ho profesor důtklivě upozornil, že domnělý Unkenfels jest jeho (profesorova) vlastní sklenice a nemá pro dnes pranic co činiti s tajnou chodbou pana domácího.

Řečnický boj skončil úplným vítězstvím pana Broučka. Odpůrce za odpůrcem poražen dával se na útěk, až posléze náš hrdina zůstal na opanovaném bojišti samotén s panem Würflem, který další jeho výklady sice provázal naprostým souhlasem, ale přitom vytrvale porovnával své remontoirky s nástěnnými hodinami. Čtenáři „Výletu do měsíce“ znají již význam tohoto konání a nepodiví se tedy, že pan domácí po chvíli zaplatil svůj řád a svou známou měsíční chůzí opustil hostinskou světnici.

Na neštěstí byl pan Würfel zaměstnán odklizením spoust na bojišti a nevyprovodil proto jak obyčejně vzácného hosta předsíňkou až na ulici, nýbrž zvolal za ním jen „Šťastnou dobrou noc, pane domácí —“ s šelmovským dodatkem: „a pozor na měsíc!“

Pravím: na neštěstí, a měl bych spíše říci: na štěstí, neboť bez tohoto opomenutí páně Würflova nebyl by asi pan Brouček zažil

nové úžasné dobrodružství a nebyla by povstala tato kniha.

Ale než přikročím k vyličení následujících událostí, uznávám za vhodné podati čtenářstvu některé místopisné zprávy, ač nepochybuji, že snad již každý uvědomělý Čech navštívil věkopamátné východiště objevů Broučkových.

Hostinec pana Würfla leží asi uprostřed Vikářské uličky, naproti vzrůstající nové lodi svatovítského chrámu. Zasklenými dveřmi vchází se z ulice do nevelké předsíně, z níž vstupujeme napravo do hostinské světnice, rovněž nevelké, avšak útulné, hledící dvěma okny do Vikářské uličky a jedním ke dvorku při Jelením příkopu. Vzhledem k ohromnému významu této místnosti pro lunozpyt a domácí historii mohl bych podrobně vyličit i několik stolů se slánkami a pepřenkami, vzorně ohmataného národního střelce a několik obrazů s uměleckého stanoviska snad nikoli nezajímavých, ale především po důkladné restauraci volajících; než ponechávám takovou svědomitost těm kolegům spisovatelům, kteří nemohou zavaditi o žádný, pro čtenářstvo úplně lhostejný brloh, aby nese-psali zevrubný inventář všech jeho svrchků, že by v něm ani nejprísnejší exekutor žádné mezery nenašel. V pozadí vedou dveře do jiné místnosti, nepřístupné profánním navštěvovatelům hostince; jenom pan Würfel, chce-li obětovati domácím lárům a penátům, vchází tam jako velekněz do nejvnitřnější svatyně.

Leč vraťme se již z hostinské světnice do předsíně. V pozadí jejím otvírají se dveře do kuchyně a napravo vede druhý východ do krytého schodiště, v němž dole po jedné straně vchází se do

sklepa a po druhé na romantický dvorek, dříve již vyličený.

Toť stručný soupis místností Vikárčiných – jak by asi napsal v nejryzejším slohu světový cestovatel Josef Wunsch. Vítanou pomůckou bude čtenáři situační plánec pilným ilustrátorem přidaný.

Pan Brouček vyšel tedy z hostinské světnice do předsínky; ale co se dalo v nejbližších okamžicích, zůstane snad navždy zahaleno clonou neproniknutelné záhady... Würfel chová sice nezvratné přesvědčení, že pan domácí – bezpochyby ještě v hlubokých myšlenkách o sporné theorii tajných chodeb – cestu si spletl a předsínkou místo ke dveřím na ulici v opačnou stranu ke schodům na dvorek vedoucím zamířil; ale pan Brouček odmítá rozhodně tuto domněnku. S jistotou ví ovšem toliko, že pojednou ustoupila půda pod jeho nohama a že po nějaké srážně nakloněné ploše s úžasnou rychlostí sjel do hlubiny. Když se octl opět na rovné půdě a z ohromení se probral, ohmatal bezděky sebe a nejbližší okolí, zahalené v čirou tmou. Na sobě neshledal žádného úrazu, ale kolem sebe nahmátl jen vlhkou půdu a stejně vlhké a chladné zdivo.

Vzpomněl si, že má při sobě škatulku sirek, a rozžehnuv jednu, posvítil před sebe. Spatřil úzkou, nízkou chodbu, zasmušilého a zpustlého vzezření, se zdívkou pokrytým plísní a místy zborceným. Konce jejího při plachém světélku sirky nedohlédl. Rozžehl druhou sirku a pohlédl za sebe: do chodby ústil tam otvor jakési šikmé, srážné šachty, jíž se byl do hlubiny svezl. Hořejšího ústí šachty nemohl dohlédnouti, ač si několika

sírkami do výše posvítíl.

„To je zase nějaká čistá historie!“ zabručel a přemítal, kam to asi zapadl. „Bezpochyby do sklepa,“ potěšil se. Arci nebývají ve sklepích takové úzké chodby a dle trvání rychlého pádu šachtou ležel by ten sklep neobyčejně hluboko. Avšak možná, že nyníjší Vikárka zdělila nějaké staré sklepy královské nebo prelátské z dob, kdy bývaly prý sudy chlapíci až tisícivěderní a proto potřebovaly také jinačích sklepů než nyní. „I bodejť že!“ ujišťoval sám sebe pan domácí. „Tou chodbou se dostanu do sklepa, a ne jsou-li tam dveře otevřené, snadno se dovolám nebo dotluku Würfla, kterému hned vycinkám podle noty, že nechává svým hostům na cestě beze všeho opatření takové šachty, v kterých si mohou snadno zlámati vaz.“

Vstal a tápal chodbou kupředu. První leknutí minulo a myšlenky jeho držely se usilovně onoho nevinného výkladu nenadálé příhody. Spadl prostě a na štěstí bez úrazu nějakým průduchem do sklepa, a kdyby v něm nakrásně musel přenocovati – nocleh na kantnýři nebo na holé, vlhké zemi nebyl by sice příliš pohodlný, ale hrozné by také nebylo, vyspati se jednou ve společnosti přátelských sudů, takorčka v náručí spřízněného živlu, přímo pod čepem, z něhož by si mohl pouhým vztáhnutím ruky louditi do úst lahodný pramen plzeňského. Za trest neopatrnému Würflově užil by té příležitosti důkladně a dlouho by ještě dnešní dobrodružství poskytovalo na Vikárce látku k veselé zábavě. Přesto svítíl si dopředu s tlukoucím srdcem, hledaje nedočkavě v posupných tmách přívětivé obrysy

sudu. Ale pátral nadarmo: chodba zůstávala stejně prázdná, stejně úzká a stejně nevlídná.

Konečně zhasl poslední paprsek naděje. Zmizela představa sklepa, jediná představa, v níž se jevilo panu domácímu podzemí útulným, a místo její zaujaly obrazy děsivé, které dotud mocí od sebe zaplašoval. Propadl se bezpochyby do nějakých katakomb, do bludiště podzemních hrobek pod chrámem svatovítským! Místo sympatických sudů zamihly se v jeho rozrušené obraznosti červotočivé rakve, zetlelé rubáše, zpráchnivělé mrtvoly, šklebící se lebky a příšerné mumie – Hrůzou zježily se mu vlasy a bezděky coufal nazpět.

Obratem rukyjevila se panu Broučkovi situace v barvách nejčernějších. Snažil se sice zapuditi přízraky hrobové a vzpomněl si na ony tajné chodby, o nichž před chvilkou tak živě rokovali. Leč i tato představa byla málo lákavá. Nahoře, za sklenicí piva v příjemné společnosti pěkně se hovořilo o takových chodbách, ale jiná jest tápati v nich skutečně, samoteni, po půlnoci, bůhvídkde pod zemí!

Náhle prošlehla mu mozkem spasná myšlenka! Že na ni nepřípadl hned! Vždyť se může dovolati pomoci onou šachtou, již se dolů svezl a která hořejším otvorem ústí zajisté buď někde v místnostech Vikárky samé nebo alespoň v těsné blízkosti.

Rychle dotápal se tedy nazpět k dolejšímu ústí šachty a vzkřikl nahoru plnou silou svých zdravých plic: „Hej, pane Würfel! Paní Würflová! Lidičky, kde jste kdo! Pomóóóóó!“

Naslouchal, volal znova, ale odpovídal mu jen vlastní hlas,

odrážející se dutou, příšernou ozvěnou ode stěn šachty, bůhvíjak vysoké. Přesto opakoval své marné pokusy až do ochraptění. Pak svěřil beznadějně hlavu.

Co teď? Nezbude přece než vydati se znova na výzkumnou cestu do chodby. Pravda, archeologické to bádání vábilo jej pramálo. Jeho zápal pro starožitnosti byl rázem ochlazen až na bod mrazu. Ostatně soudím, že by ani prof. Sedláček nebyl valně nadšen, kdyby z útulné hostinské jizby pojednou samotén se octl v některé podzemní hradní chodbě, nevěda, kudy se z ní dostane a dostane-li se vůbec na světlo boží.

Není-li možná dovolati se šachtou pomoci a je-li chodba na druhém konci zasypána – Děsné pomyšlení! Pak jsi tu za živa pohřben, nešťastný Broučku, a čeká tě bídná smrt hladem, stokrát bídnější než na měsíci, kde by tě alespoň citliví měsíčané byli oplakali; zde však žádná duše soucitná tě nepolituje, až si budeš hladem ohryzovati vlastní ruce, nikdo ti nezatlačí oči a snad nikdo nikdy nenajde ani tvé zpráchnivělé kosti!

Tak žaloval v duchu náš hrdina, vnikaje opět do chodby. Hlavou narážel o vyčnívající nebo zpola vypadlé kameny nízkého stropu, nohy smekaly se na vlhké půdě nebo klopýtaly přes hromádky ssutého zdiva, ale zoufalý chodec, poháněn smrtelnou úzkostí, rychle postupoval dále.

Po delší teprve chůzi odpočinul si na chvíli a znovu přemítal o své trapné situaci. Předtím zasvitla mu bludička nové naděje – že snad chodba vyjde do Jeleního příkopu; ale nyní šel již tak dlouho, že by dávno musel býti venku,

kdyby chodba vedla tím směrem. Také v kamenné schody, po nichž tehda Würfel sestoupil, marno již bylo doufati; ostatně, vždyť Würfel pravil, že byly chodby u těch schodů zasypány, a schody samy jsou asi dávno zazděny pod základy nové lodi chrámové. Ale – což aby chodba skutečně vedla do některého z bývalých královských domů v městě, jak nedávno proti nadutému profesorovi dokazoval?! Z trvání bezděčné jízdy srážnou šachtou soudil, že mohla snadno dosahovati až pod niveau dna vltavského a že tudíž vodorovná chodba od ní vycházející mohla vésti pod řečištěm na Staré Město, kde snad ústí ve sklepě některého starého domu, v němž král Václav míval své sídlo...

Chopil se toho nápadu jako tonoucí poslední trosky korábu a vydal se odhodlaně na další cestu. Z počátku rozškrtával opět sirku za sirkou, ale připomenul si včas, že by mohl takhle celou škatulku sirek vypotřebovati, než by došel polovice cesty. A kdyby chodba nekončila východem na povrch země, nýbrž ústila do labyrintu jiných chodeb nebo byla zasypána, co by si pak počal beze světla v těch egyptských tmách? Nechtěl ani domyslit tu hrůznou myšlenku.

Rozhodl se tedy, že bude sirkami šetři ti co nejvíce možná a že jich použije jen v případě naléhavé potřeby. Obtíže cesty se tím arci ztrojnásobily. Musel s hlavou skloněnou opatrně hmatati po stěnách a šinouti nohu za nohou s největší opatrností; neboť shora obával se vysedlých kamenů a zdola jednak trosek, potměšilých studní a propastí, jednak hadů, ještěřů, bazilišků a jiného

jedovatého plazu, který s oblibou pelest v takových tajných chodbách, jak dobře věděl z rytířských románů několikrát již citovaných. Ke všemu tomu obletoval jej krvavý stín jakéhos Bertrama z Uhusteinu a jiných nešťastníků, v podzemí zločinně utracených.

Každý uzná, že bych mohl ještě dlouho kořistiti z neblahé situace pana Broučka a vyplniti několik napínavých kapitol dalším obšírným líčením příšerné podzemní pouti, pomocí všelijakých překážek a nebezpečí, padajících kamenů, zejících propastí, bojů s krysami, klopýtání přes kostry a podobných zajímavých věcí. Ale nejde mi o to, abych napínal čivy čtenářovy na skřipec, nýbrž hodlám střízlivě líčiti pouhou pravdu.

Proto řeknu jen krátce, že pan Brouček dále tápal chodbou a že se mu zdálo, jako by ta křížová cesta trvala již celou věčnost. Však pojednou oživila se jeho naděje. Uslyšel nad sebou temný šum, jako proudění valných vod, a na rozpálené jeho čelo dopadly studené krůpěje s provlhlého stropu chodby. Jeho domněnka byla tím potvrzena: patrně dostal se již do té části chodby, která vede pod řečištěm vltavským na Staré Město!

Obodřen, s novými silami pokračoval ve své trudné pouti a choval již toliko jedinou obavu: aby konečný otvor chodby nebyl někde hluboko pod zemí zasypán nebo neústil do nějaké zazděné krypty nebo ztracené stoky.

Šumot nad jeho hlavou utichl; byl patrně již pod Starým Městem. S tlukoucím srdcem, v napjatém očekávání rychle postupoval dále. Tu náhle vrazil nohou na nějakou překážku;

spěšně rozsvítil sirku, a kdož vyličí radostné jeho pohnutí, když spatřil omšené kamenné schůdky, vedoucí z chodby kamsi nahoru!

Nedočkavě vystupoval po nich do výše, svítě si na cestu sirkami. Schůdky byly točité a stoupání po nich tedy dosti nepohodlné. Posléze vystoupil do těsného, nízkého prostoru a spatřil před sebou červotočivá, pavučinami hustě opředená dvířka, pobitá ozdobnými, ale řezem valně již rozežranými pruty. V zámku rovněž zrezavělem trčel – ó štěstí! – rezavý veliký klíč přepodivného tvaru.

Pan Brouček zkusil nejprve, jsou-li dveře otevřeny. Nebyly. Chtěl tedy otočiti klíč. Ale marně namáhal se, až mu krůpěje potu vystávaly na čele. Klíč byl jako srostlý se zámkem v jedinou rezavou hmotu. Konečně, když si ovinul šátkem ruku a napjal všechny síly, povolilo staré železo se strašným skřípotem. Tahal dvířka k sobě; avšak neotvírala se v tuto stranu. Zatlačil tedy na ně – dvířka se náhle otevřela a pan Brouček pykal za svou neopatrnost tím, že spadl do nějaké prohlubně, na štěstí s malými výšky, takže se jen trochu na kolenou narazil. Zdvihl se a posvítil si kolem. Co spatřil, bylo tak neočekávané, že mu překvapením sirka z ruky vpadla. Zakmitloť se před ním v míhavém světélku něco jako čarovný obraz z pohádky.

Rozžehl opět – nebyl to přelud. Stál v malém, nízkém sklepení, ale prostor ten zářil všecek jako plná skříň nejvzácnějších klenotů. A byly to klenoty skutečně. Stěny byly veskrze posázeny jaspisy, křišťály, ametysty, chalcedony a

jinými různobarvými polodrahokamy na zlaté půdě; vzácnější pak drahé kameny: démanty, rubíny, granáty, safíry, smaragdy a jiné blýskaly se na zlatých a stříbrných přilbách, krunýřích, rukojetích a pochvách mečů, štítech, pásech, čelenkách, sponách, prstenech, nádobách, mísách a pohárech, křížích a páteřích, na brokátových královských talárech a jiných oděvech z rozličné vzácné látky, krumplovaných perlami, kterážto nádhera byla kolem zčásti po stěnách rozvěšena, zčásti úhledně rozestavěna po krásně malovaných neb uměle vykládaných truhlách, zlatými nebo stříbrnými pruty a hřeby pobitých a patrně jiné ještě poklady obsahujících, dílem i na podlaze, kteráž sama se skládala z dlaždiček střídavě pozlacených a postříbřených.

Jen ke svatyni svatého Kříže na Karlštejně, v níž Otec vlasti do malého prostoru jako do čarovného ohniska shrnul vše, co měl v říši své nejdražšího, nejkrásnějšího a nejsvětějšího, mohl jsi přirovnati tuto oslňující místnost. Ale kdežto onde sám císař obuv zouval, chtěl-li vejíti k modlitbám do zářící svatyně, kde odpočívaly v nejsvětější ochraně drahocenné svátosti a klenoty zemské, byla tato kobka patrně jen schránou světských pokladů, a majetník přicházel sem asi jen, aby se pokochal pohledem na obraz báječné nádhery, kterou zde jako vybranou ukázkou a výstavu svého bohatství soustředil.

Není divu, že byl pan Brouček objevením té úžasné skvostnosti nesmírně překvapen. V celé Praze nevěděl a neslyšel o žádné takové klenotnici, která přece cenou skvostů zde nahromaděných zajisté zastiňovala i pokladnici kapucínů v

loretánském klášteře na Hradčanech. Hned mu napadlo, že ho snad podzemní chodba uvedla do tajné klenotnice krále Václava, která zůstala ukryta až do této chvíle, kdy ji Brouček zvláštní náhodou objevil.

Z té myšlenky pojala ho téměř závrať. Je-li tomu tak, musí mu připadnouti nejméně část pokladu, a již desetina těch skvostů učiní ho boháčem nesmírným.

Znovu rozškrtnul sirku, a povšimnuv si nyní též drahocenné zlaté lampy, visící na stříbrných řetízcích se stropu, zapálil její knot. Rozhořel se skutečně a dosti jasně osvětloval nevelikou prostorou.

Pan Brouček mohl se nyní pohodlně kochati pohledem na skvoucí poklady. Dotýkal se jich, některé bral do ruky, odhadoval v duchu cenu toho bohatství, která rostla do výši závratných. Rázem zapomněl na všechny úzkosti a děsivé myšlenky, které ho ještě před chvilkou v podzemní chodbě skličovaly. Byl jako u vytržení.

Při té prohlídce posunul i trochu dvířka dovnitř otevřená a tu byl překvapen znova. Shledal totiž, že vnitřní jejich strana představovala nějaký obraz ve skvostném rámu zlatém, který, když se dvířka zavřela, přilehl na stěnu tak, že nikdo nemohl v něm tušiti veřej. Tím méně, poněvadž nedosahoval až k podlaze, nýbrž byl jako každý jiný obraz umístěn ve výši, arci pro nízkost klenotnice jen asi ve výšce okna, následkem čehož také pan Brouček měl tak lehký pád.

V okamžiku, když pan Brouček dvířka úplně zavřel, uchvátil

ho divný pocit. Hlava mu zavířila, vědomí zastřelo se mlhou; bylo mu, jako by nějaká vichřice bleskurychlým, závratným letem jej unášela do dálky. Ale trvalo to právě jen okamžik.

Záchvat zmizel a pan Brouček zabručel jen, sahaje si na hlavu: „Kýho d'ábla! Zdálo se mi, jako bych omdlíval nebo dokonce – bůh uchovej! – jako by se o mne pokoušela mrtvice... Nebylo by divu po všem tom rozčilení! Ale díky bohu, není to nic.“

Pohlédl znovu na obraz, který představoval nějakého krále s velkým psem u nohou, patrně krále Václava. Pan domácí shledal v tom zřejmé potvrzení své dřívější domněnky. Ale podivil se svěžesti té malby, jež vypadala skoro jako nová. Zvláštní věc! Tam na druhé straně dvířek všechno červy provrtáno a řezem rozežráno – zde však barvy tak čerstvé, jako by byl malíř teprve nedávno obraz dokončil. A také všechny předměty v klenotnici lesknou se jako nové; ani roucha dost málo porušená nebo vybledlá. Či by to přece nebyla klenotnice krále Václava, nýbrž nějakého nynějšího boháče, kterému třeba patří bývalý královský dům? Ale domněnka tato neobstála. Ač tu vypadalo všechno nové, měly přece ty klenoty, zbraně, šaty vesměs tvar, stříh a ráz starodávný, jakého takové výrobky nyní nikde nemají; novověká klenotnice to tedy není. A sbírka starožitností? Tu by zase ty věci nemohly vypadati vesměs tak úplně neporušené, zejména roucha.

Posléze vysvětlil si podivuhodnou zchovalost předmětů stálou uzavřeností a zvláštní povahou sklepení; slyšelt' jednou, že v některých takových kobkách i mrtvoly po staletí zůstávají neporušeny.

Snad se sklepení to neotevřelo od časů krále Václava, pomyslí si dále a při té myšlence ho lehce zamrazilo. Krále Václava znal ze své četby a z doslechu velmi dobře – ovšem nikoli historického krále Václava, ale toho lenivého, s ohromným černým psem vzápětí a s kmotrem katem po ruce. Představil si ho, jak sem asi naposled podzemní chodbou kráčel, aby se pokochal pohledem na tajný poklad, jak potom dvířky za obrazem skrytými vyšel a zvenčí v zámku otočil klíč, kterého se od té doby nedotkla žádná ruka lidská, až teprve po staletích ruka Broučkova. Bezděky ucouvl, pohlížeje úzkostlivě na obraz; zdálo se mu na okamžik, jako by to sám živý příšerný král se svým strašným psem hrozivě stál v otvoru otevřených dveří.

Ale nikoli! Dveře byly zavřeny a na nich pouhý obraz, který patrně byl zde umístěn proto, aby zakryl východ do tajné chodby vetřelci, který by se do klenotnice dostal.

Tu se teprve rozhlédl pan Brouček po druhém východu z klenotnice. Bylť na to v úžasu nad objeveným pokladem úplně zapomněl.

Snadno obhlédl nevelký prostor, ale nikde nespátril dveří, ba ani jediného okénka. Tu padl však jeho pohled na obraz ve zlatém, drahokamy posázeném rámu, představující nějakou královnu a upevněný právě naproti obrazu krále ve stejné výši. Shodoval se i velikostí úplně se svým protějškem.

Byly zde jen tyto dva obrazy a panu Broučkovi napadlo ihned, že asi také za tímto druhým ukryty jsou dveře. Zatahal silně za rám, pak tlačil jej zase navenek, ale obraz sebou nehýbal.

Na chvíli zkrušilo pana Broučka strašné pomyšlení, že klenotnice nemá žádného jiného východu a že se nalézá třeba v nitru nějaké skály daleko od příbytků lidských, takže mu přece nezbude než zemřít hladem uprostřed všeho toho bohatství, což by nebylo o nic příjemnější nežli smrt v podzemní chodbě. Ale pojednou upozoroval, že je rám na jednom místě trochu ohmatán. Přiložil tam ruku, hmatal, mačkal a vtom – ó radosti! – pohnula se jedna ozdoba, a když ještě silněji přitlačil, otočil se celý obraz nazad a ve stěně objevil se otvor východu.

Pan Brouček vyhoupl se do něho a posvítil sirkou do prostoru za ním. Spatřil dlouhou chodbu s obrazy a okny, složenými z drobných, různobarvých tabulek. „Díky bohu!“ oddechl si zhluboka.

Vrátil se však ještě do klenotnice. Nemohl se s ní jen tak rozloučiti. Nyní, když měl východ již pojištěný, pociťoval z nálezů teprve radost plnou a nezkalenou. Byla to královská odměna za všechno, co té noci vytrpěl.

Ale přec odolal pokušení nacpat si hned kapsy hrstmi klenotů. Je-li to skutečně tajný poklad, však mu neuteče. Třeba jen dobře zapamatovat si místo, aby ho zase našel.

Zhasiv lampu, vystoupil tedy z klenotnice na chodbu a posvítil si na zevnější stranu obrazové veřeje. Shledal, že představuje také obraz nějaké královny – bezpochyby jednu z obou manželék Václavových, snad tu, která byla ohromným psem královým na Karlštejně zardoušena. Když pan Brouček veřej zavřel a přimáčkkl, vypadala i zvenčí jako pouhý obraz, jichž řadou byla

chodba ozdobena.

„Již to je docela jisté!“ zajásal v duchu pan domácí. „Toť tajná klenotnice krále Václava, umístěná v některém jeho pražském domě, k níž vedla tajná chodba z hradčanského zámku a jejíž druhý východ byl tak opatrně ukryt, že zůstala neznáma všem pozdějším majitelům domu. Tisíce lidí prošlo tisíckrát touto galerií a žádný neměl ani nejmenší potuchy, jaké bohatství se ukrývá za tímto obrazem.“

Umínil si, že prozatím nechá drahocenné tajemství pro sebe a teprve uváží, má-li se nynějšímu majiteli domu svěriti a s ním se rozdělit, či raději sám nějakým šikovným způsobem celý poklad si osvojiti, což by zajisté bylo zcela po právu.

Přesvědčil se ještě zrakem i hmatem, že obraz opět pevně ke stěně přiléhá a tudíž podezření žádného vzbuditi nemůže, a tiše se ubíral chodbou, do níž drobnými tabulkami oken padalo trochu měsíčního světla.

Kráčel sice opatrně, ale nelámал si hlavu myšlenkami, co by se stalo, kdyby ho tu někdo v cizím domě po půlnoci přistihl, ani jak se odtud dostane na ulici. Všecka jeho mysl byla zaujata a radostně opojena nalezeným pokladem. V závratném rejži míhaly se jeho duchem paláce, letohrádky, pyšné ekypáže, premovaní sluhové, tabule nejvzácnějších pochoutek, svůdné krasavice a jiné podobné zjevy, které by se asi také čtenáři za takové příležitosti chumelily hlavou; ke cti svého hrdiny musím však dodat, že si také vzpomněl na svou hospodyní, kterou dá se skrovnou pensí na odpočinek, na všechny své známé, kterým

vystrojí zadarmo na Vikárce veľkolepé vepřové hody, ba i na Ústřední matici, které věnuje velkodušný dar dvaceti zlatých.

Zatím došel k nějakým schodům a sestoupil po nich do těsné, dlouhé chodbičky, na jejímž konci našel železná vrátka. Byl mile překvapen, když šlehl, že nejsou zamčena, a když, vykročiv z nich, spatřil nad sebou černé štíty domů a za nimi hvězdnaté nebe.

„Mají tu krásný pořádek!“ zabručel, ale v duchu blahorečil neznámému domovníkovi, že se jeho nedbalostí dostal tak hravě z domu.

Byl tedy opět pod boží oblohou, na volné ulici!

III

Oddechnuv si řádně na čerstvém vzduchu, uznal pan Brouček především za potřebné zapamatovat si zevnějšek domu, který v sobě skrýval příští jeho bohatství.

Pohlédl proto za sebe do výšky, avšak shledal, že chodbička, z níž právě vyšel, jest pouze překlenutá úzká ulička, vedoucí mezi dvěma domy k jiné veliké budově v pozadí, která je patrně bývalým dvorem krále Václava. Posvítil si tedy jenom na branku a spatřil na ní krásně tepané ozdoby, z nichž mu zvláště napadlo několik ptáků ve věncích, zcela podobných oněm, kteří jsou vyobrazení na staroměstské mostecké věži.

Pak se rozhlédl, aby poznal také ulici. Než, ačkoliv znal Prahu skrz naskrz, nemohl se orientovati. V úzké ulici byla tma; avšak nahoře odstiňovaly se v záři měsíčné zřetelně obrysy vysokých špičatých štítů, podivných arkýřů s vížkami a pavlačemi, skládající fantastický obraz, na jaký se pan Brouček ze svých pražských potulek marně rozpomínal.

„Jsem bezpochyby někde v Židovském Městě,“ hovořil k sobě. „Neboť tam jsou ještě, možná, takové ztracené, zanedbané kouty, do kterých jsem posud ani já nezapadl. Věru skandál, že smí uprostřed moderního města strašit taková rachotina. Mluví se pořád o regulaci a byly prý také už nějaké plány vystaveny; ale myslím, že se jí dočkáme jako té pramenité vody, kterou bych jim ostatně, pro svou osobu, ještě nejspíše odpustil. Nějaký

Napoleon by měl přijít, jako tehdáž v Paříži, postavit se čtyř stran děla a sestřílet všechno na hromadu – to by byla nejlepší regulace! Ačkoliv, co je plátno regulovat na jedné straně, když se jinde vyhazují peníze na opravu všelijakých starých bran a věží a kaplí, kterých máme v Praze posud až hanba a které zahrazují pasáži jen proto, aby na ně mohl tu a tam zevlovat nějaký potrhlý cizinec. Co by tu mohlo státi krásných, výnosných činžovních domů! Ale to máme z toho, že rozhodují na radnici všelijací nepraktičtí doktoři a profesori.“

Jak viděti, zůstal pan domácí navzdor svým občasným starožitnickým libůstkám vřelým přívržencem moderního pokroku.

Popošel několik kroků a začal resonovati znova: „A tma je tu jako v pytli. Znamenité hospodářství. Ani jednu svítlnu nenechají hořet. A to jmenujou pak osvětlenou správou města. K čemu máme obecní plynárnu? K čemu platíme krvavé přirážky? Nejdeš-li se slepicemi spat, můžeš si v postranních ulicích rozbít nos nebo přerazit žebra. Ba věru, že tu jde o zdravé kosti. Za takové dláždění by se styděli v nejposlednějším venkovském hnízdě. I hrome!“

Divoký ten výkřik byl vzbuzen objemnou kalužinou, do níž náš chodec znenadání vpadl, že záhadná tekutina s hlasným žbluňknutím a šplíchnutím vysoko kolem něho vystříkla.

„Tohleto dám do novin!“ zvolal pan Brouček ve spravedlivém rozhorlení. „Hned po ránu, a kdyby mne to pětku stálo. To již přesahuje všechny meze. Takové rybníky uprostřed ulice. A jaký

zápach! Mám spodky na měsíc napuštěny tou voňavkou. A pak se ještě mluví o veřejném zdravotnictví. Rád bych věděl, k čemu platíme městské fysikátory neb jak se ti darmochlebové jmenují. Leda pro sekaturu pořádných měšťanů. Mně vystěhují nájemníky ze sklepních bytů, že tam trochu teče ze zdi, a tady se může člověk na veřejné ulici utopit bůhví v jaké neřesti.“

Rozžehl sirku a posvítíl si na zem.

„I hlehle! Vždyť tu každý vylévá na ulici pomeje a co se mu líbí. No, počkej, slavný magistráte, na tohle posvítíme v lokálce, kterou si nedáš za rámeček. Jak se vyspím, dojdou k rukavičkáři Klapzubovi, aby mi to sestavil. A policii také přisolíme. Jsem jist, že sem za celou noc žádný strážník ani nepáchne. A přece je tahle tma jako stvořena pro špatné lidi, kteří tu mohou člověku zakroutit krk, ani se nenadá.“

Zatím došel nároží a pohlédl pátravě do příční ulice nalevo.

„I tady tma jako v tunelu! A všechno jako vymřelé. Nikde človíčka, kterého bych se mohl zeptat, kde vlastně jsem. Pravý skandál, musí-li se starý Pražan ve svém rodném městě vyptávat po cestě jako svatojanský poutník. Myslil jsem, že znám v Praze každý dům, a zatím kouká na mne už druhá ulice, jako bych byl znovu zapadl někam na měsíc.

Nikde v Praze přece jsem neviděl takovou řadu divných štítů a klikatých střech, tolik věžiček a pavlačí. Není jinak – dostal jsem se do některé končiny, kde jsem delší čas nebyl a kde zatím páni stavitelé nastavěli zase haldu domů podle nynější bláznivé módy! Dříve jsme vyhnali zkrátka čtyři rovné zdi, na ně postavila

se tříhranná střecha – a byl dům, jak se sluší a patří. Nahoře nějaký ten komín a vpředu dvě tři řady rozumných oken – byla radost se podívat. Ale teď všude samá věž, balkony, sloupy, plno všelijakých tatrmanů, ba i strakatého malování, až člověku oči přecházejí. Inu, takový architekt neví, jak by hloupým lidem tahal peníze z kapes!“

Z té filipiky vyrušil pana Broučka zjev míhavého světla, které se zakmitlo před ním ve tmách příční ulice. Zprvu myslel, že to nárožní svítlna, ale brzy poznal v tékavém světélku prostou ruční lucernu, kterou nějaký chodec nesl před sebou.

„Opravdu, daleko jsme to v Praze dotáhli! Pro věčnou hanbu města svítí si tu skutečně již lidé lucernami po ulicích jako v nějaké Zapadlé Lhotě,“ huboval pan domácí, ale v duchu se radoval z objevení živé bytosti, jejíž pomocí konečně zjistí jméno ulice, skrytým pokladem pro něho tak předůležité, a pak nejkratší cestou dospějí do svého domu, po jehož útulné ložnici se mu také již upřímně stýskalo.

Zrychlil tedy kroky, zamířiv pozdnímu, či lépe snad časnějšímu chodci v ústřety. Ale když se asi na padesát kroků k sobě přiblížili, stanul pojednou protichůdce a zadíval se pátravě do tmy směrem, kde také Brouček bezděky se zastavil. Překvapil pana domácího zevnějšek neznámého, pokud se jevil v matných, polétavých paprscích lucerny.

„Kýho výra!“ pomyslel si. „Toť nějaká maškara. Kde se tu asi vzala? Vždyť nemáme přece v červenci masopust. A slavný pohřeb se také neodbyval, aby to byl některý v hostinci zbylý

spolkový praporečník. Či snad to utekl některý statista z divadla i se svým strakatým kostýmem?“

Zatím co náš hrdina takto uvažoval, zamířil muž s lucernou spěšnými kroky na protější stranu ulice.

„Aha!“ pomyslí si pan domácí. „Snad se přede mnou stydí za svůj komediantský oblek, anebo myslí, že jsem strážník. Ale takhle mi neuklouzne.“

Zabočil také na druhou stranu, takže se šikmé dráhy obou musely sraziti u protějšího domu. Ale než tam dospěl, opřel se již podivný chodec zády o zeď domu, a napřáhnuv proti panu Broučkovi ruce, vzkřikl hrozebně: „Jsi-li dobrý, stuoj!“

Pan Brouček bezděky couvl, zaražen hrozivým pohybem a výkřikem neznámého, jakož i nezvyklým rázem jeho řeči, zejména tím podivným „stuoj!“ Pomyslí si, že má chlapík bezpochyby pitkou těžký jazyk. Ale pak náhle zpozoroval v jeho napřážené pravé ruce nějakou bodnou zbraň, která nevypadala, jako by byla jen divadelní.

Ucouvl ještě dále a zvolal polo káravě, polo chlácholivě: „Snad nemyslíte, že jsem nějaký pobuda, který má zbroušeno na vaši tobolku. Schovejte jen tu svou kosinku a buďte rád, že ji žádný strážník nezahlédl; neboť pochybuju velmi, že máte povolení k nošení takových nebezpečných hraček. Ačkoliv nám skoro nezbude, než abychom pečovali sami o svou bezpečnost, když policie trpí na ulicích takovouhle egyptskou tmou, která zrovna vybízí ke všem špatnostem. Ale já jsem pořádný, pokojný měšťan, který se vás chtěl jen zeptat, kde to vlastně jsem.“

Za řeči Broučkovy ohlédl se světloňoš několikrát napravo a nalevo, jako by hledal nějakého neviditelného společníka. Potom sklonil trochu dýku, ale nezměnil své odpuzující držení těla a pravil hlasem, který neztratil mnoho z dřívější příkrosti: „Sotně rozomiem, co bebceš. Ej, zdali hodný měšťenin tula se bez světla po puolnoci městem jako zloděj? Razi tobě, stul kabelku a chutně jdi ode mne!“

„A pro pánaboha,“ – pomysllil si pan Brouček – „ten má horší výřečnost než nějaký skleničkář. To již nemůže býti z piva. Zdá se, že spolek pro povznesení návštěvy cizinců přece začíná působit. Tenhle musí být hodně z daleka, bezpochyby z Bosny nebo z Dalmácie – ti nosí také takový bláznovský oblek a mluví také takovou pokaženou slovanštinou.“

„I vždyť půjdu bez křiku!“ pravil nahlas. „Beztoho bych se od vás – od tebe dověděl starého d’asa, poněvadž tě náhoda bůhvíodkud do Prahy přivála. Podle tvé divné řeči a ještě divnějšího (bez urážky!) obleku soudím, že jsi Bosňák nebo Dalmatinec, který tu prodává ocet nebo nože, nebo snad chodí s medvědem.“

„V hrdlo lžeš!“ rozkřikl se muž s lucernou. „Věziž, že jsem usedlý pražský měšťenin a věrný Čech. Ale ty jsi jistě cizozemec poběhlý, ježto mluvieš někakú změtenú řečí a odieváš se takým ruchem potvorným.“

„No, teď toho je dost!“ zvolal pan Brouček. „Jsi-li opravdu pražský měšťan, děláš svou maškarou a svými hloupými šprýmy měšťanstvu jen ostudu nebo patříš do Kateřinek, mezi blázny.“

„Mlčiž, lotře ohavný!“ opáčil vztekle divous. „Přisahám pánu bohu, blázny ty mně dávatí nebudeš, a sám jsa horší blázna. Všakt' viem, ktož jsi. Ha! Zrádce jsi nešlechtný, biřic Antikristov, zpyták a špehěr ciesaře Zikmunda. Vlúdil jsi sě do města, aby nad námi zradil. Všakt' buoh dá, že zdráv nevyjdeš.“

Nenadálé obvinění z vyzvědačství překvapilo pana domácího tou měrou, že na ostatní nadávky zapomněl a chvíli všecek byl popleten.

„Jaké to zase hloupé řeči!“ zvolal konečně. „Já vyzvědač! Jaký to nesmysl! Vyzvědač císaře Zikmunda! Jakého Zikmunda? Jaktěživ jsem o žádném císaři Zikmundovi ani neslyšel – totiž – pravda – četl jsem o něm někde něco – ale ten žil bůhví před kolika sty lety, tuším ještě za Žižkových časů.“

Nyní zahleděl se zase neznámý v ustrnutí na pana Broučka.

„Za Žižkových časuov!“ vykřikl. „Co pleteš, an Žižka žije a tam na Vítkově hoře s tábory čeká Zikmunda!“

„Haha, Žižka prý žije! To je dobré. Žižka leží již hezkých pár set let v zemi a snad ani z té jeho kůže, kterou si prý táborité po jeho smrti potáhli buben, nezbyvá už ani cípek. Žižka prý žije! To by to u nás jinak hrálo. Ten by tu, holečku, měl co pořádat svým palcátem, ač jestli by dávno neseděl u sv. Václava, – neboť za našich časů jsou na bourání zámků a pálení klášterů zpropadené paragrafy. Ale, ale, nešlapte si na rozum, člověče! Kdyby Žižka ještě žil, byl by starší než sám Methusalem. Nevím sice, kdy se narodil, ale to vím, že byl živ ještě před bitvou na Bílé hoře, a na to datum se náhodou dobře pamatuju – bylo to roku

šestnáct set dvacet – nu a nyní máme rok osmnáct set osmdesát osm —“

Neznámý byl by úžasem bezmála upustil svítilnu. Vytřeštil na pana Broučka oči a vypravil trhaně ze sebe: „Tisiec – osm set – osmdesáte – osm? – Haha! Jižť znamenám, že tvé hlavě nie je zdrávo. Každý, ktož rozom dobrý jmá, povie tobě, žeť nynie rok ot narozenie božieho tisíc čtyři sta dvadcatý!“

„Tisíc – čtyři sta dvacet?“ vykřikl pan domácí. „Bud’ myslíš, člověče, že máš před sebou blázna, nebo jsi sám dokonalý blázen.“

„Ej, nebudu se meškati s šielencem,“ pravil pohrdlivě neznámý a rychlým krokem ubíral se dále. Několikrát se ještě ohlédl a pak vzdaloval se spěšně, splýváje s okolní tmou, již toliko svítilna jeho jako bludička kmitavě se třepetala, dokud nezmizela za rohem ulice.*)

*) Za účelem živější barvitosti podal jsem řeči neznámého muže s lucernou (v němž asi důvtipný čtenář již uhodl dávného Pražana z 15. století) ve staročeštině tak, jak mi je pan Brouček z upamatování diktoval. Neshoduje-li se tedy v nich něco s našimi staročeskými mluvnicemi, přičtete to buď nedostatečné paměti pana Broučka, nebo nemluvnickému mluvení onoho starého Pražana, který se asi po gramatice ohlížel právě tak málo jako Pražané nynější. Marně ostříli jste si proto tužky, vy učené pánové, kteří, snížíte-li se kdy k nám bídnyým beletristům českým, činíte tak jen za tím účelem, abyste nám dokázali bezednou naši nevědomost. Vy byste arci chtěli, abych kvůli těm

několika staročeským stránkám navštěvoval rok vaše přednášky a prostudoval babylonskou věž rukopisů, inkunabulí, gramatik, rukovětí, monografií, habilitačních a bůhvíjakých jiných spisů. Ale já přiznávám se zkroušeně, že mi opravdové studium nevoní a že píšu raději jen tak ledabylo do mlhy a modra. Ostatně jest i možná, kdybych něco napsal podle profesora X, že by v tom profesor Y shledal čirý nesmysl, a že i to, v čem souhlasí všickni nynější učenci, za deset let bude náležeti k bludům dávno odsouzeným, jakž toho známe příklady.

Pan Brouček díval se za ním tupě, až s obzoru jeho unikl.

„Blázen!“ pravil k sobě s určitostí. „Mohl jsem to poznati už z těch divných hadrů, které měl na sobě. Ale má prazvláštní motanici v hlavě. Myslet, že píšeme nyní rok čtrnáct set dvacet, – toť věru nesmysl k pohledání. Ostatně, jsou prý blázni, kteří sebe pokládají za papeže nebo krále, nosí papírové koruny, vidí v holém kumbálku nádhernou trůnní síň a v dozorcích blázince své ministry, – proč by nemohl býti také pomatenec, který se přenesl o několik století nazpátek a všechno si zařizuje podle té bláznivé myšlenky? Pořídil si divadelní oblek z nějakého rytířského kusu, chodí v noci po ulicích s lucernou, poněvadž za Žižkových časů sotva měli plynové osvětlení, a drmolí také jakous haťmatilku, která má býti starou češtinou. – Je to k popukání! A ten ubožák myslí ještě, že blázním já. Divím se jen, že ho nechávají v té maškaře jen tak běhat po Praze, se zbraní k tomu. A je to mrzutá náhoda, že jsem trefil právě na takového šílence.“

Zatím popošel dále ulicí a spatřil před sebou za rohem zákmit

nějaké záře. Pospíšil tam, ale náhle vrazil do nějaké překážky a překotil se s hlasným zaklením.

Když se zdvihl a sirkou na překážku posvítíl, shledal s ustrnutím, že je to silný řetěz, přepjatý napříč přes ulici.

„Tohle svět neviděl,“ řádl, mna si poblácenou rukou obražené koleno. „To již není nedbalost, ale hotové darebáctví. Řetěz přes ulici! Tohle již volá do nebe! A kdyby k tomu pověsili alespoň nějakou lucerničku, – ale ne, nastraží to jako naschvál v nejhlubší tmě, aby si poplatníci polámali nohy a ruce. Řetěz přes ulici! No počkejte, tím řetězem vám zacinkám, až vás budou uši brnět. Na to se podíváme, smí-li nám obec za naše krvavé peníze ještě zatahovat ulice řetězem. A vůbec, než bych se zlobil v takovém Kocourkově, to prodám raději svůj barák a budu svého bohatství užívat ve Vídni nebo v jiném pořádném městě, kde by se styděli míti ulice na řetězích.“

Jak patrně, připomenul si pan Brouček opět svůj poklad a byl tím poněkud udobřen.

Podlezl pod nešťastným řetězem a kráčel opatrněji dále. Ulice zahýbala tu ostře napravo a na konci jejím spatřil jasné, plápolavé světlo. Brzy rozeznal velikou hranici dříví, která hořela uprostřed ulice a kolem níž se míhaly fantastické stíny četných postav.

„I podívejme se! Toť celé vojsko metařů nebo stokařů. Proto snad ten řetěz. A co tam asi kutí? Snad dokonce neprovádějí potichu a pod pokličkou tu novou kanalisaci, o které se pořád mluví a píše, aby nás jednou z čista jasna příjemně překvapi... Ouha!“

V myšlenkách vrazil zase do něčeho, v čemž poznal jakýs důkladný, železem pobitý šraňk. Přijal to nové překvapení už jen s jizlivým humorem.

„Hezky! Není dosti řetězů, ještě klády. Snad si myslí obec, že nám neuškodí trochu tělocviku! Vilímku a Březnovský, kde jste?“

Vtom zpozoroval však cosi, co jej překvapilo ještě mnohem více. Všiml si podivné věžaté brány, jejíž silueta, zčásti onou hranicí ozářená, uzavírala ulici a podle níž s obou stran se černala zubovatá hradba. Privil si určitě, že nikde na Starém Městě, ba vůbec v Praze není takové brány a hradby. Duchem jeho zavířily trapné pochybnosti: Což jestli ani není v Praze, jestli proletěl onou ďábelskou šachtou až někam na druhou stranu zeměkoule, mezi protinožce! Dostal-li se z Vikárky na měsíc, proč by se z té zakleté místnosti nemohl propadnouti třeba až do pekla?!

Trapné myšlenky proměnily se přímo v ustrnutí a zděšení, když prodlél zrakem na podobách kolem hořící hranice, dílem sedících, dílem stojících, které mohl odtud již dobře rozeznati. Byli to většinou statní a hranatí mužové divokého vzezření, odění dílem v hrubé haleny, dílem v pestré šaty podivného střihu, dílem v jakési železné nebo drátěné brnění; jedni měli na hlavách okrouhlé přilby, jiní podivně točené čepice neb nevídané klobouky, opět jiní různobarevné kukly, a příšernost toho skupení, zčásti ozářeného rudým odleskem hranice, zvyšovaly pro pana Broučka strašné zbraně: halapartny, meče, palice s dlouhými železnými bodlinami, okované a množstvím hřebíků

posázené cepy...

Předtím zlobil se sice pan Brouček na rozličné obecní nepořádky, kteréž mu způsobily několik malých nepříjemností; ale v pozadí těch lehkých chmur zářila stále myšlenka na příští velké bohatství a nedopouštěla, aby radostně rozjařená jeho nálada vážně a doopravdy se zkalila. Nyní však zmizel rázem onen radostný pocit a celou duši zachvátilo ohromné zděšení. Chvíli hleděl pan domácí okem hrůzou vypouleným bez pohnutí, jako zkamenělý na strašlivou společnost. Pak začal potichu couvati, až zaskočil rychle za roh blízké poboční ulice. Odtud vyhlédl ještě jednou opatrně k podálnému ležení ozbrojenců: ale rychle zatáhl opět hlavu, neboť se mu zdálo, že děsná společnost obrátila směrem k němu hroživé obličejy a chápala se svých zbraní, aby jej pronásledovala.

V šíleném strachu ubíhal náš hrdina odtud a teprve po delším běhu, když za sebou ničeho neslyšel, klesl bez dechu na široký patník.

IV

Chvilí ležel pan Brouček na patníku jako omráčen. Ale hlavou jeho vířila divoká směs myšlenek. Ti hromotluci u brány a jejich zbraně, zvláště ty cepy – ty z musea známé strašné cepy husitské – rázem vnutily mu nestvůrnou myšlenku, že snad člověk s lucernou měl přece pravdu a že on (pan Brouček) stal se náhle současníkem Žižkovým. A bizarní ta domněnka nalézala mocnou podporu v neznámé věžaté bráně, zubaté zdi, starožitném kroji a divné češtině domnělého blázna, v neosvětlenosti a podivném vzezření ulic, v řetězu a šraňku, v úplné neporušenosti klenotů a maleb ve starém domě královském.

Bránil se arci vši mocí té myšlenkové nestvůře. Napadla mu povídka o mladém mnichu, který v lese prospal sto let a jako bělovlasý kmet přišel nazpět do kláštera, kde se k němu nikdo nechtěl znáti, – je to pouhá báchorka, ale přece ještě stokrát možnější, než aby někdo se octnul ve století dávno minulém. Toť holý nerozum. Není možno, aby čas se zastavil, neřku-li aby šel nazpátek. A kdyby skutečně čas o několik století skočil nazad, nemohl by v něm pan Brouček žiti již proto, že by se teprve o několik století později narodil. – Až se mu hlava zatočila z toho nesmyslu.

Pak mu zase napadlo, že snad cestou od Würfla někde na patníku usnul a měl neobyčejně živý sen. Cesta podzemní chodbou, poklad – ach, i poklad krále Václava! —, muž s

lucernou a všechno ostatní bylo pouze divokým, strakatým snem, z něhož se nyní probudil. Avšak ani vysvětlení to neobstálo.

Noční tma byla zatím již ustoupila prvnímu šerení letního dne. Hustá černá rouška proměnila se v lehký šedivý závoj, v němž byly již patrný nejen hořejší kontury, nýbrž i všechny hlavní rysy okolních předmětů. A závoj byl každým okamžikem průhlednější, klesal s domů níže a níže.

Co však panu Broučkovi odestíral, naplňovalo jej úžasem a zoufalostí. Čtenáři jeho cesty do měsíce pamatují se snad na místo, kde jsem konstatoval, že míval pan domácí na svých nočních cestách z hostince k domovu zvláštní zrakový přelud, který mu jevíval pražské ulice v divném zmatení a zpitvoření, všechno zkřivené, klikaté, nemožně protáhlé nebo skrčené, ba i zdvojené, ale to bývalo za klamného svitu měsíce a městských svítlen.

Nyní však viděl podobný obraz ve střízlivém světle denním.

Viděl domy rozmanité velikosti a podoby, některé i zpola dřevěné, s nemotornými širokými nebo nevídaně špičatými střechami, plno rozmanitých výstupků, arkýřů s vížkami a divnými kamenickými ozdobami, pavlačí kamenných i dřevěných, otevřených i krytých chodeb, někde vedoucích vysoko od domu k domu jako vzdušný most, okna nejrozličnější velikosti a podoby, namnoze velmi malá, až i pouhým šterbinám podobná, v nich místo skla povětšinou jen nějaké neprůhledné blány nebo mázdry, tu a tam divně spletené a všelijak okrášlené mříže železné, místo dveří domovních namnoze zaokrouhlené

nebo zašpičatělé branky a fortny, na stěnách domů množství vytesaných ozdob a figurek, pestré malování, všude do ulice čouhající železné tyče, na nichž se houpaly tu železná rukavice, tu podivný oblouk, tu dřevěná přeslice a jiné odznaky řemesel neb obrovské dřevěné i železné hrušky, hvězdy a jiná znamení domovní, – vše dohromady poskytovalo obraz tak pestrý, rozmanitý a zvláštní, že byl pan domácí jako v Jiříkově vidění.

Ted' nemohl již pochybovati, že se s ním stalo zase něco stejně neobyčejného jako tehdáž, když tak nenadále z Hradčan na měsíc zabloudil. Ale přece vzpíral se dosud připustiti, že by byl nyní zase zabloudil do daleké minulosti, bezmála o pět století nazpět. Býlat' to myšlenka příliš absurdní.

Přesto vmyslíl se bezděky do té nemožné situace a pravil si, kdyby tohle skutečně byla dávná Praha, že by se v ní snad přece musel vyznati, poněvadž zajisté alespoň náměstí a hlavní ulice měly tutéž polohu jako nyní.

Prohlédl si bedlivěji okolí. Stál u malého nárožního domku při vchodu do křivé uličky. Bezděky pohlédl na zeď domku a pak na protější nárožní dům, hledaje nápis uličky; avšak po nápisu nebylo ani stopy.

Obrátil se tedy k uličce zády a pohlížel na jiné strany. Od uličky nalevo prostíralo se malé náměstí, na němž stály vedle sebe dvě dlouhé řady jakýchsi budek, v nichž pan domácí dle rozličných známek poznal masné krámy. „Kdybych byl na Starém Městě,“ pravil k sobě, „mohla by tohle býti Masná ulice; pak by musela býti tuhle napravo Štupartská ulice a ta ulička za

mnou byla by Týnská ulice – ale to je všechno hloupost!“

Přece pohlédl napravo k domnělé Štupartské ulici, hledaje kostel sv. Jakuba. A vskutku vypínal se v té straně vysoký kostel, jenže měl průčelí zcela jiné.

Po této bezvýsledné prohlídce uvažoval náš hrdina chvilku, co činit dále. Konečně se rozhodl, že se pustí nazdařbůh uličkou, kterou dle dřívější své hypotézy nazval Týnskou. Porozhlédne se dále po neznámém městě a dopídí se snad brzy nějaké jistoty.

Kráčel tedy uličkou. Po pravé straně upoutal jeho pozornost nejprve dům, jehož veliké dveře byly celé železem pobity; pak následoval po té straně dvorek druhého, uvnitř mezi jinými zastrčeného domu a pak – pan Brouček se zarazil. Na průčelí domu následujícího bylo vytesáno veliké vozové kolo, natřené červenou barvou. Toť skutečně překvapující shoda!

Pan domácí znal totiž Týnskou ulici velmi dobře, poněvadž tam míval jednoho dlužníka, kterého bezpočtukrát návštěvou svou oblažoval.

Všiml si v ní také po každé domu U červeného kola, kteréžto znamení je na něm nápadným způsobem vypodobněno. „Tohle je podivné, podivné!“ bručel nyní pro sebe. „Jako by to skutečně byla Týnská ulice. I ta klikatost se shoduje. – Arci vypadají ty domy všechny jinak; ale za pět set roků se mnoho změnil – I pořád se mi plete do hlavy ten nesmysl!“

Ale přes odmítnutí bláhové domněnky blížil se pan Brouček východu uličky s velikou napjatostí, nespátří-li tam Týnský chrám.

Již vyšel z uličky – a hle, velebný Týnský kostel vypínal se skutečně před ním! Poznal jej určitě, ač zářil ozdobností a novostí, jako by byly právě teprve jeho zdi dostavěny. Maně ohlédl se pan domácí ještě stranou a hle, tu byl vytesán nad klenutou brankou domu veliký pozlacený prsten a vedle byla zamčená brána mohutného stavení, které sice vypadalo trochu jinak než nynější Týnský dvůr, ale patrně nebylo ničím jiným.

Pan Brouček sáhl si k čelu. Hlava se mu zatočila jako v závratí. Dům U kola – U prstenu – Týnský kostel – a přijde-li tudy ještě na Staroměstské náměstí...

Skoro se potácel uličkou podél chrámu. Postranní portál dotvrzoval totožnost, ač byl nový, jako právě teprv vytesaný, bez nejmenší úhony a mezery v přebohatém věnci ozdob ornamentálních i figurálních, v jemném, čistém zpracování svém vypadajících jako z cukru. Napravo našel tutéž úzkou uličku, která vede ke Kozí ulici a Dlouhé třídě. Pak minul po té straně dům s neznámým označením: velikou sedmibarvou duhou; ale teď – ó bože! Ano, to je náměstí Staroměstské, a kdyby o tom pochyboval, tehle známý nárožní dům Týnské uličky s velikým bílým zvonek přesvědčil by ho nadobro.

Vzezření Staroměstského náměstí o sobě mohlo arci buditi pochybnosti. Domy vypadaly stejně podivně jako ty, které dotud spatřil; ba, byly ještě bohatší arkýři, vížkami, pestrým malováním a rozmanitými okrasami; uprostřed nestál známý sloup mariánský, ale zato zdvíhalo se na severní straně náměstí nějaké lešení s velikým kulem, k němuž byl přidělán železný

kruh a s něhož visel nějaký roztrhaný, strakatý prapor; obě věže týnské shlížely sice do náměstí přes domy před kostelem stojící, ale vypadaly spíše jako dva obrovské široké pilíře, poněvadž jim chyběly dosud nejhořejší části a střechy. Na druhé straně však vypínala se věž radnice – arci s trochu jiným vrcholkem – již v plné slávě i s ozdobnou arkýřovou kaplí. Radnice sama měla ovšem zcela jiné vzezření a místo chybějící novější části její s pavlánem stály až k uličce vedle nynějšího Krenovského domu ještě tři domy; pod radnicí pak a těmito sousedními domy se táhla podloubí, v nichž bylo viděti budky a sklípky nějakých krámů: ale v hlavních rysech shodovala se poloha, rozměry, uspořádání náměstí a situace ulic do něho ústících tak úplně s obrazem nynějšího Staroměstského náměstí, že nemohl pan Brouček vzhledem ke všem předcházejícím pozorováním déle o totožnosti pochybovati.

Zdrcen klesl na kamenné sedátko, stojící za sloupem podloubí nárožního domu před kostelem Týnským, proti domu U bílého zvonu. Snad se také úmyslně uchýlil do toho úkrytu; neboť navzdor tomu, že se před chvílí teprve rozbřesklo časně červencové jitro, pestřili se již tu a tam chodci v malebném starodávném kroji po náměstí a před radnicí stál zástup ozbrojenců, který na pana Broučka nečinil o nic lepší dojem než ona stráž u brány.

„Tedy přece,“ uvažoval ubohý pan Brouček, „přece! Je to nemožné – a přece! Když o tom přemýšlím, div se mi hlava nerozskočí. Ale co mé zdravé oči vidí, co mohu hmatat rukama,

tomu přece musím uvěřit. Jsem tedy najednou o pár set roků zpátky. Dívám se na domy, které vlastně již dávno nestojí nebo alespoň v téhle podobě nestojí, sedím na sedátku, o kterém dobře vím, že po něm nezbylo na tomto místě ani potuchy, jsem mezi lidmi, kteří vlastně dávno již v prach a popel se proměnili a kteří se přece tamhle živi a zdraví ve svých dávno rozpadlých a zetlelých šatech procházejí. A já sám, je-li nyní skutečně rok čtrnáct set dvacet, nemohu býti živ, poněvadž se teprve za čtyři sta a více let narodím, – a přece cítím, že jsem živ, a vím zcela určitě, že jsem včera, dne 12. července 1888, seděl u Würfla! Z takové motanice by se člověk věru zbláznil. Ale – snad jsem opravdu blázen. Snad žiju a žil jsem ustavičně za Žižkových časů a měl jsem přitom tutéž fixní ideu, z které jsem nedávno nařkl onoho člověka s lucernou, jenže obráceně: totiž utkvělou myšlenku, že žiju o pět set let později. A můj dům byl přelud, moje hospodyně přelud, Würfel přelud, všechno, všechno holá fantasie mého churavého mozku, z níž se teprve nyní probírám ve světlém okamžiku. – Ale to je zase všechno holý nesmysl: Vždyť mám přece tuhle na sobě kabát od Nerada, tady je jeho firma – a Nerad přece není husita; tuhle v kapse mám tramvajový lístek – a tramvaj máme v Praze teprve – vlastně měli jsme teprve – či vlastně budeme míti – I d'as aby už do toho —!“

A pan Brouček v zoufalé zlosti bil se pěstmi do čela, smál se křečovitě a počínal si opravdu jako šílenec.

A není divu: Vždyť autorovi samému se točí hlava z té matenice časů a duch jeho teskně hledí vstříc následujícím

kapitolám, kde bude mu tančiti mečový tanec mezi přítomností a minulostí, v němž utrží leda krvavé šrámy. Ó buďte milosrdní tentokrát, vy pánové, kteří pokládáte českého spisovatele za ubohého lotra na pranýři, po němž každý smí metati úšklebky a blátem pro zábavu obecenstva, které si leda pomyslí: Dobře mu tak, – proč píše!

V

„Což tuto činíš? Kto jsi?“ zaznělo ostře nad zoufalým panem domácím.

Brouček zdvihl tupě oči a bezděky vstal. Spatřilť před sebou vysokého, statného muže pěkné, dlouhým vousem obrostlé tváře, v oděvu skutečně malebném. Měl čepici zvláštního tvaru, dlouhý modrý plášť s červenou podšívkou, vpředu rozhalený, takže bylo pod ním viděti přiléhavý černý kabátec, ozdobený uprostřed na prsou vyšíтым červeným kalichem, níže cosi jako krátkou, ke kolenům splývající sukni, bílou, dole obroubenou úzkým lemem z černé kožešiny, šikmo kolem boků kovaný stříbrný pás, s kabelou, zavěšenou po pravé, a s dlouhým mečem po levé straně, konečně úzké zelené nohavice a nízké červené boty, vybíhající v ostré špičky.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.